

VJESNIK SOCIJALNOG DIJALOGA – INFORMACIJE ZA SOCIJALNE PARTNERE

Ured za socijalno partnerstvo Vlade RH, travanj 2026.

Koliko mladi u Hrvatskoj znaju o socijalnom dijalogu i kolektivnim radnim pravima?

Oni na kojima počiva budućnost: Što mladi u RH znaju o radnim pravima, a što o socijalnom dijalogu?

Iako mladi u Republici Hrvatskoj po posljednjim istraživanjima¹ pokazuju relativno visoku razinu znanja, vještina i izgrađenih stavova iz područja građanskoga odgoja (demokracije, ustava, ljudskih prava itd.), poznavanje područja radnih prava, posebice kolektivnih prava i kolektivnog pregovaranja ispod su prosjeka.

Tako nam rezultati ciljanog istraživanja o poznavanju radnih prava među maturantima iz 2021. godine² govore kako srednjoškolci relativno **slabo poznaju radna prava**, pokazujući jasno povezanost obiteljskog okruženja iz kojih mladi dolaze s razinom znanja o izabranim radnim pravima te ukazujući na bolje rezultate u poznavanju radnih prava djevojaka u odnosu na mladiće. Iz rezultata također proizlazi kako nijedan ispitanik nije točno odgovorio na sva pitanja, pri čemu je maksimalan uspjeh odgovorenih 25 od 28, a prosjek 13 točnih odgovora. Najvišu razinu znanja ispitanici su pokazali u poznavanju prava iz zasnivanja radnog odnosa pa je tako 85% ispitanika upoznato s činjenicom da ugovor o radu mora biti sklopljen u pisanom obliku. No, samo 54,4% mladih zna da se u RH može zaposliti osoba mlađa od 18 godina uz ovlaštenje zakonskog zastupnika, a **tek 41,2% mladih ispitanika okvirno poznaje prava žena u slučaju zapošljavanja i/ili raskida radnog odnosa uslijed trudnoće**.

Vrlo niska razina poznavanja kolektivnih radnih prava i socijalnog dijaloga!

Iz rezultata navedenog istraživanja saznajemo i kako su kod niza **pitanja koja se odnose na sindikate i štrajk u dimenziji kolektivnih prava ispitanici u prosjeku točno odgovorili na 1 od 4 pitanja (pitanja su obuhvaćala kolektivne ugovore, utemeljenje sindikata te razloge pokretanja i organizaciju štrajka)**. Posebno zabrinjava kako **tek 1/3 ispitanika zna da se kolektivnim ugovorom u pravilu mogu ugovoriti veća prava u odnosu na prava iz ugovora o radu, odnosno Zakona o radu**. Točnost odgovora na pitanja koja se odnose na sindikat pokazuju kako **učenici nisu dovoljno upoznati s područjem djelovanja sindikata** pa primjerice 26,7% ispitanika zna tko u RH može organizirati sindikat, a samo 6,7% zna da upravo sindikat može organizirati i pokrenuti

¹ Istraživanje međunarodne organizacije za evaluaciju obrazovnih postignuća (IEA) *Education for Citizenship in times of global Challenge* (2022.) u različitim zemljama Europe: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-65603-3>

² Jeknić, R. - Čop, B. (2021.): Poznavanje izabranih radnih prava među maturantima srednjih strukovnih škola u Hrvatskoj, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Revija za sociologiju, 51 (2021), 1, str. 51 do 80, 2021. godina. Uzorak ispitanika - maturanata srednjih škola: 1102 maturanta iz 54 srednje strukovne škole različitih trogodišnjih, četverogodišnjih i petogodišnjih programa. Dostupno na poveznici: <https://hrcak.srce.hr/file/374521>

štrajk. Na pitanje koje se odnosi na poznavanje temeljne svrhe kolektivnog ugovora, kao sporazuma između sindikata i poslodavca, točno je odgovorilo 36,7% učenika, no čak 52% njih se odlučilo za opciju po kojoj “ne znaju i/ili nisu sigurni u točan odgovor”. Samo 6,7% učenika točno je odgovorilo na pitanje o tome da je sindikat taj koji može organizirati i pokrenuti štrajk.

Ovo su zanimljivi podatci jer pokazuju nesigurnost ispitanih učenika u pogledu poznavanja ideje kolektivnih prava uopće, a posebice temeljne svrhe socijalnoga dijaloga - kolektivnih ugovora, kolektivnoga pregovaranja te udruživanja u sindikate i poslodavačke udruge kao društvene prakse.

Stoga bi, namjerava li se širiti i održavati razina socijalnoga dijaloga u budućnosti i podizati pismenost o radnim pravima, učenike ponajprije trebalo informirati i o kolektivnim radnim pravima, sadržaju kolektivnih ugovora, prednostima kolektivnog pregovaranja, uz primjerene praktične vježbe, intervjue i radionice s dionicima (predstavnicima socijalnih partnera) i sl., kako kolektivna prava za mlade ne bi (p)ostali apstraktni pojmovi i „nešto što se događa drugima“.

Na tom tragu, **Prijedlog Nacionalnog programa za promicanje kolektivnog pregovaranja 2026.-2030.** koji je u postupku donošenja, a usvaja ga Vlada RH, predviđa osnivanje radne skupine za izradu **Smjernica za provedbu kurikula međupredmetne teme Građanski odgoj, s ciljem snažnije zastupljenosti socijalnog dijaloga i kolektivnih radnih prava upravo u kurikulumu srednjih škola.** Zamisao je da Smjernice, čiju izradu usklađuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje i Uredom za socijalno partnerstvo Vlade RH, ponude i modele suradnje škola sa socijalnim partnerima čiji predstavnici dolaze kao vanjski predavači, da se potakne korištenje niza inovativnih metoda u poučavanju kolektivnih prava, kao što je primjerice simulacija kolektivnog pregovaranja te pruži i mogućnost dodatnog usavršavanja nastavnika u tom području.

Mladi i članstvo u sindikatima i poslodavačkim udrugama

Prema podacima [Državnog zavoda za zapošljavanje \(DZS\)](https://podaci.dzs.hr/2026/hr/121353)³, u Hrvatskoj je u veljači 2026. bilo zaposleno nešto više od 1,7 milijuna osoba u pravnim osobama, obrtima, slobodnim profesijama te poljoprivredi. Od tog broja zaposlenika u RH, prema podacima Eurofounda, **otprilike svaka peta zaposlena osoba učlanjena je u neki od sindikata**⁴ koji djeluju unutar reprezentativnih sindikalnih središnjica ili izvan njih. **U RH ne postoji službeni statistički podatak o prosječnoj dobi sindikalnog članstva, no dostupne analize**⁵ **pokazuju kako je ono relativno starije od prosjeka zaposlenih** pri čemu je članstvo sve više koncentrirano u javnom sektoru, dok u privatnom sektoru, gdje u prosjeku rade nešto mlađi radnici, stalno opada. Dodatno, procjene sindikalne gustoće koje

³ Državni zavod za statistiku: Zaposleni prema djelatnostima u siječnju 2026.: <https://podaci.dzs.hr/2026/hr/121353>

⁴ Eurofund: Profil zemlje - radni vijek za Hrvatsku – Akteri i institucije, studeni 2024.: <https://www.eurofound.europa.eu/en/countries/croatia/actors-and-institutions>

⁵ Kao prethodno

navodi EKS/ETUC (oko 17–20%) uobičajeno se u usporedivim analizama povezuju s većom prosječnom dobi članova i slabijom zastupljenošću mladih u sindikatima.

Europska konfederacija sindikata (EKS/ETUC) daje preporuke o tome kako uključiti mlade u sindikate i socijalni dijalog u **PRIRUČNIKU (kliknite na poveznicu!)**⁶.

S druge strane, **u RH ne postoje sustavna istraživanja o stavovima mladih poslodavaca prema udruživanju**. Usprkos razgranatoj organizaciji Hrvatske udruge poslodavaca s 30 granskih udruga koja okuplja snažna hrvatska poduzeća s najvećim brojem radnika, postotak zaposlenika u poduzećima koja su članovi neke poslodavačke organizacije koja kolektivno pregovara u RH se procjenjuje na 10%⁷. Slabija dinamika socijalnog dijaloga u „novim“ djelatnostima u kojima se bilježi visok postotak mlađe radne snage također daje naslutiti slabiju uključenost mladih poduzetnika u službene reprezentativne strukture. Istodobno, **iako mladi u Hrvatskoj pokazuju visok interes za poduzetništvo (mladi su u RH skloniji pokretanju vlastitog posla u usporedbi s onima u EU - 17% naspram 9% u EU), taj se interes češće ostvaruje kroz neformalne poduzetničke i druge mreže nego kroz klasične organizacije poduzetnika**⁸.

NAJAVLJUJEMO NASTAVAK! Sljedeći je Vjesnik posvećen također mladima i obrađuje teme poput prijelaza iz obrazovanja u svijet rada, profesionalnog usmjeravanja, problema u sustavu pripravnništva i naukovanja, studentskog rada, stipendiranja i stanovanja mladih te ulaganju društva u mlade

⁶ Preporuke za uključivanje mladih u sindikate, FES i EKS/ETUC, 2021.:
https://www.etuc.org/sites/default/files/publication/file/2021-03/ETUC-Youth%20guide_HR.pdf

⁷ Eurofund: Profil zemlje - radni vijek za Hrvatsku – Akteri i institucije, studeni 2024.:
<https://www.eurofound.europa.eu/en/countries/croatia/actors-and-institutions>

⁸ OECD, Inclusive Entrepreneurship Policy Country Assessment Notes: Croatia 2024-2025:
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/05/inclusive-entrepreneurship-policy-assessment-country-notes_48c462fc/croatia_64075d53/68f393a7-en.pdf